

Temasíðurnar hesa ferð snúgva seg um føroyskan film. Hvussu flyta vit okkum frá filmsframleiðslu til filmsvinnu, hvønn leiklut hevur tað almenna og hvat rørir seg innan føroyska filmsheimin í dag.

M.a. kenda filmsrøðin »Game of Thrones«
ger sínar upptøkur í Íslandi

sínum sendingum til privatar framleiðarar.

Almenni føroyski filmsgrunnurin varð settur á stovn í 2014, og tá vóru 700.000 krónur í grunninum. Tann upphæddin varð økt til 900.000 í 2015 og nú hevur landsstýrskvinnan í mentamálum sagt, at 1,5 milliónir krónur skulu setast í filmsgrunnin.

– Hetta eru smáar økingar, men kortini eitt gott stig á leiðini. Málið er tó, at grunnurin skal upp á 5 milliónir krónur. 1,5 milliónir krónur er ikki meiri enn nokk til at figgja triggjar stutttilmar og tað er ov lítið, um vit skulu menna føroyska filmsframleiðslu, sigur Jan Berg Jørgensen.

Hann sigur, at ferð eftir ferð vísir tað seg, at tá søkt verður um figging úr útlenskum grunnum, er eitt ávíst krav til figging úr heimlandinum ella til eginpening. Her er tað, at ein almennur filmsgrunnur kann gera munin.

– Tað er serliga fyrstu tíðina, at tað er torført at fáa figging. Tí síggja vit, at fleiri av okkara dugnaligu filmsfólkum hava annað starv við síðunar av, men tað seinkar sum vera man nógv um arbeiði, sigur Jan Berg Jørgensen. Vónin er tí, at stuðulin úr Filmsgrunninum skal kunna útløysa aðrar pengar.

Útlendingar skulu leggja lag á

Tað er eingin loyna, at Ísland í stóran mun er fyrimyndin. Seinastu árin er filmsvinnan í Íslandi veruliga blóma, og íslenskir filmar hava vunnið fleiri virðislønir á altjóða filmsfestivalum.

Jan Berg Jørgensen greiðir frá, at íslenska filmsvinnan byrjaði eisini við, at filmsfólk finga eina lítla figging heimanifrá, sum síðani skapti øktan áhuga uttanlands. Útlenskir filmsframleiðarar komu til Íslands at gera upptøkur. Íslendarar lærdu av sínum meiri royndu útlensku gestum og soleiðis førleikamentist íslenska filmsvinnan. Við árunum varð ein fullfiggjað veitingarlinja skapt, við bæði fólk og útgerð. Í síðsta enda hevur hetta eisini verið íslensku ferðavinnuni at gagni, tá stórfilmar sum Batman ella kendar sjónvarpsrøðir sum Game of Thrones gera sínar upptøkur í Íslandi.

– Vit merkja eisini ein slíkan útlenskan áhuga fyri Føroyum. Vit standa á gáttini til nakað størri, men umstøðurnar eru ikki til tað enn, sigur Jan Berg Jørgensen og sipar millum annað til tað at fáa útlenskar filmsframleiðarar til Føroya at gera upptøkur.

Klippfisk hevur tí, eftir áheiti-

»Vit hava søgurnar, vit hava støðini og náttúruna, sum onnur leita eftir. Sum nú er, hava vit eitt spírandi umhvørvi, men kunnu ikki veruliga tosa um eina vinnu«

an frá Vinnumálaráðnum, arbeiðt við einum uppskoti til, hvussu útlenskar fyrirøkur kunnu lokkast hendan vegin. Talan er millum annað, eftir íslenskum leisti, at gera eina afturberingarskipan, har ein avisur partur av teimum útreiðslum, sum ein útlenski fyrirtøka nýtir í Føroyum í sambandi við upptøkur, verður teimum afturborin.

– Vit kunnu knýta ávís krøv at eini slíkari skipan, so sum at føroyingar skulu vera knýttir at framleiðsluni í Føroyum. Hetta er uttan iva besti hátturin at menna føroysku førleikarnar innan filmsvinnuna, sigur Jan Berg Jørgensen. Við at arbeiða tætt saman við professionellum framleiðarum vilja føroyingar eisini mennast og at enda vera førir fyri at standa á egnum beinum, eins og gongdin hevur verið aðrastaðni.

Jan Berg Jørgensen vísir á, at allar kanningar vísa, at stuðul til filmsvinnuna, verður vunnin aftur upp til fyra, fimm ferðir, gjøgnum økta virksemin í avleiddum vinnum.

– Tað eru so nógv arbeiðspláss knýtt at eini filmsframleiðslu. Kemur eitt størri filmsstudio til Føroya og skal gera upptøkur, kunnu vit vænta hundrættals útlendingar í Føroyum í fleiri mánaðir, sum vil vera eitt gott íkast hjá føroysku gistingarvinnuni. Harumframt er tørvurin á timburmeistarum, elektrikarum og øðrum

handverkarum stórir, um filmssett skulu byggjast. Tørvur er eisini á kamerafólkum og ljósfólkum, sum sleppa at arbeiða saman við royndum og dugnaligum útlendingum og vónandi taka við læru frá teimum, sigur Jan Berg Jørgensen. Er talan um føroyska framleiðslu er eisini tørvur á sjónleikarum, framleiðarum, tónleikarum og øðrum, vísir hann á.

Kringvarpið skuldi keypt sendingar

Triðja beinið er at menna heima-marknaðin hjá føroyskum filmsfólkum. Sum er hava føroysk filmsfólk einans ein pall til sítt tilfar, Kringvarp Føroya. Trupulleikin er, at Kringvarpið framleiðir allar sendingar sínar sjálvt. Tískil mugu filmsfólkini taka til takkar við lýsingum og sjónbandaløgum.

– Lýsingarnar eru ein týðningarmikil partur av føroysku filmsvinnuni og tí mugu vit ikki missa tann møguleikan. Føroyska filmsvinnan hevur tørv á øðrum beinum at standa á enn einans filmsgrunninum. Kortini er neyðugt, at føroysk filmsfólk sleppa at gera meiri og annað enn bara lýsingar, sigur Jan Berg Jørgensen.

– Kringvarpið átti at keypt sendingar uttanifrá, frá øðrum føroyskum framleiðarum, heldur enn at framleiða alt sjálvt. Sum nú er, leigar Kringvarpið fólk inn í sítt vaktarskema at arbeiða

sum kamerafólk, heldur enn at keypa lidnu vørna frá øðrum framleiðarum, sigur Jan Berg Jørgensen. Hann sigur, at umberingin hjá Kringvarpinum fyri ikki at útveita meiri, er at KVF hevur besta førleikan.

– Sjálvandi hava tey tað, tá eingin annar sleppur at royna seg. Um Kringvarp Føroya útlutaði ein størri part av framleiðsluni til onnur, vildi tað økt um kappingina, økt um førleikarnar og tí eisini økt um dygdina á og útboðið av framleiddu vøruni. Gamaní vildi tað minka um starvsfólkahópin hjá Kringvarpinum, men tey kundu fingið arbeiði hjá privatu framleiðarunum, sigur hann.

– Tað átti tí verið eitt krav, at Kringvarpið skal, og ikki kann, sum lógin sigur nú, útluta ein størri part av síni sjónvarpsframleiðslu til onnur, sigur Jan Berg Jørgensen.

Alt í alt heldur Jan Berg Jørgensen, at fortreytirnar fyri eini føroyskari filmsvinnu heilt víst eru til staðar.

– Vit hava søgurnar, vit hava støðini og náttúruna, sum onnur leita eftir. Sum nú er, hava vit eitt spírandi umhvørvi, men enn kunnu vil ikki veruliga tosa um eina vinnu. Tó so, spakuliga byrja pengar at koma inn í føroyska filmsframleiðslu, sum er eitt stórt framstig, sigur Jan Berg Jørgensen.

DANJAL@SOSIALURIN.FO

Filmshúsið skal skapa framhaldið

»Við verandi umstøðum er sprottin ein framleiðsluhugur, ið ger, at vit hava fingið eitt føroyskt filmsumhvørvi, sum er á tremur við royndum, dugnaligum og skapandi fólk, ið dagliga gera stutttilmar, dokumentarfilmar, sjónbandaløg, lýsingar og sjónarvarpsframleiðslur. Fleiri eru sum nema og hava nomið sær útbúgving og royndir uttanlands. Og føroysk filmsfólk eru nú før fyri og til reiðar at skapa filmssøgu – føroyska filmssøgu.

Tilfeingið er har, men kortini eru karmarnir ikki mentir nógv til, at filmur kann fóta sær sum ein verulig vinna.«

Soleiðis stendur at lesa í álitinum, sum Klippfisk hevur handað Vinnumálaráðnum um eitt føroyskt filmshús.

Filmshúsið skal lyfta føroyskan film frá tí, hann er í dag til eina veruliga vinnu.

– Vit mugu hava ein veruligan filmspolitikk, vit mugu vita, hvat tað er, vit vilja. Politiski viljin til føroyska filmsvinnu er til staðar, men umstøðurnar mugu betrast, sigur Jan Berg Jørgensen.

Har er Filmshúsið ein týðningarmikil liður.

Filmshúsið skal stuðla filmsundirvísing, filmsframleiðslu, útbreiðslu og kunning um føroyskan film uttanlands, umframt at Filmshúsið fær ábyrgdina fyri, at føroyskir filmar verða tøkir hjá føroyingum.

Filmshúsið verður eitt savningarstað fyri føroyska filmsumhvørvið, ið altíð kann leita sær ráð og vegleiðing, koma í samband við útlenskar leikstjórar og framleiðslufeløg, og skipa fyri undirvísing av ymsum slag, tiltøkunum og tilíkingum.

Filmshúsið skal eisini vera portrið inneftir hjá útlensk-

um framleiðarum, ið vilja hava samband við føroysku filmsvinnuna, millum annað í samband við upptøkur í Føroyum.

– Klippfisk skal menna ungu talentini, síðani skal Filmshúsið taka tey víðari, hjálpa teimum við figging og marknaðarføring og fáa filmar teirra út um landoddarnar, út á altjóða filmsfestivalar og kappingar, sigur Jan Berg Jørgensen.

– Tað er týðningarmikið, at stuðulin frá Filmsgrunninum ikki einans verður veittur til filmar, sum bara eru til føroyska lokalkarvinnu. Vit mugu fáa føroyskan film út um landoddarnar, so teir kunnu skapa uppmærkssemi bæði fyri føroyskari filmslist og Føroyum sum heild, sigur Jan Berg Jørgensen.

DANJAL@SOSIALURIN.FO